

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 18.02.1974, sp. zn. 5 Cz 4/74, ECLI:CZ:NS:1974:5.CZ.4.1974.1

Číslo: 61/1974

Právní věta: Také pro posouzení odpovědnosti za škodu způsobenou vojákem při plnění služebních povinností nebo v přímé souvislosti s ním je třeba vycházet z toho, že plněním služebních povinností je i činnost konaná pro Československou lidovou armádu z vlastní iniciativy, pokud ovšem k ní voják nepotřebuje zvláštní oprávnění nebo ji nekoná proti výslovnému zákazu.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 18.02.1974

Spisová značka: 5 Cz 4/74

Číslo rozhodnutí: 61

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrada škody, Policisté, Vojáci

Předpisy: 88/1952 Sb. § 11 66/1965 Sb. § 41 odst. 2

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 61/1974 sb. rozh.

Také pro posouzení odpovědnosti za škodu způsobenou vojákem při plnění služebních povinností nebo v přímé souvislosti s ním je třeba vycházet z toho, že plněním služebních povinností je i činnost konaná pro Československou lidovou armádu z vlastní iniciativy, pokud ovšem k ní voják nepotřebuje zvláštní oprávnění nebo ji nekoná proti výslovnému zákazu.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR z 18. 2. 1974, [5 Cz 4/74](#))

Žalující vojenská správa se domáhala proti žalovanému zaplacení částky 23 141 Kčs na náhradu škody, kterou žalovaný v době výkonu vojenské základní služby způsobil na vojenském vozidle při havárii, k níž došlo 16. 12. 1970. Žalobce uváděl, že žalovaný jel podle služebního příkazu spolu s vojínem C. nákladním automobilem zn. Praga V3S. Žalovaný byl pověřen funkcí velitele vozu, jehož řízení bylo svěřeno vojínu C. Vzhledem k náhlé žaludeční nevolnosti řidiče převzal řízení vozu, ačkoliv neměl řidičské oprávnění, řízení nezvládl a s vozem havaroval. Za to byli jak žalovaný, tak i vojín C. odsouzeni v trestním řízení rozsudkem vojenského obvodového soudu v Českých Budějovicích. Žalobce dále uváděl, že uvedení poškozeného vozidla do původního stavu si vyžádalo celkový náklad 44 846 Kčs, z čehož polovina požadovaná na žalovaném činila 22 423 Kčs a polovina

nákladů zaplacených za přepravu havarovaného vozidla činila 1393 Kčs, takže celková výše uplatněného nároku byla 23 141 Kčs.

Žalovaný uznal žalobcův nárok jen do výše 2400 Kčs a ohledně zbývajících částky navrhl zamítnutí žaloby. Namítal, že šlo o škodu, způsobenou při plnění služebních povinností.

Okresní soud v Šumperku rozsudkem vyhověl žalobě do částky 14 627 Kčs, když dospěl k závěru, že nešlo o škodu způsobenou při plnění služebních povinností, neboť žalovaný řídil auto bez řídicího oprávnění. Výši náhrady připadající na žalovaného však určil jednou třetinou celkové škody, tedy částkou 14 627 Kčs.

Krajský soud v Ostravě změnil k odvolání žalobce rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalovanému uložil zaplatit žalobci jen 2400 Kčs s přísl. a co do zbytku žalobu zamítl. Odvolací soud měl za to, že žalovaný způsobil žalobci škodu z nedbalosti při plnění služebních povinností a že proto nesmí u něho výše náhrady škody přesáhnout částku 2400 Kčs ve smyslu předpisu ministerstva národní obrany Zákl. 3 - 3 (práv.).

Nejvyšší soud ČSR rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČSR, tak, že uvedeným rozsudkem soudu druhého stupně byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Při řešení otázky náhrady škody způsobené vojákem při plnění služebních povinností nebo v přímé souvislosti s ním ve smyslu ustanovení § 11 zákona č. 88/1952 Sb. (ve znění zákonů č. 76/1959 Sb. a č. 100/1970 Sb.) a článku 31 a násl. předpisu ministerstva národní obrany Zákl. 3 - 3 (práv.) o náhradě škody způsobené vojákem na majetku vojenské správy, 1) nutno především vyložit pojem škody způsobené při plnění služebních povinností nebo v přímé souvislosti s ním. Jde tu o škodu, kterou voják způsobil vojenské správě, když pro ni vykonával úkoly, které je povinen konat v důsledku své služby v armádě, anebo úkoly, které jsou v přímé souvislosti s nimi, podobně jako pracovník je povinen konat pro zaměstnavatelskou organizaci práce dohodnuté v pracovní smlouvě.

Pro pracovní poměr stanoví § 41 odst. 2 vládního nařízení č. 66/1965 Sb. ve znění nařízení vlády ČSSR č. 60/1970 Sb., /2/ že plněním pracovních úkolů je mimo jiné i činnost konaná pro organizaci z vlastní iniciativy pracovníka, pokud k ní nepotřebuje zvláštní oprávnění nebo ji nekoná proti výslovnému zákazu organizace.

Není důvodu, aby tato zásada nemohla být aplikována i pro pojem škody způsobené při výkonu služebních povinností vojáka, když pojem „výkon služebních povinností“ vyjadřuje tutéž funkci jako pojem „plnění pracovních úkolů“ podle ustanovení § 41 citovaného vládního nařízení. Z povahy věci při tom plyne, že při plnění služebních povinností u vojáka je tu ještě výrazněji stanovena služební podřízenost vojáka, než je tomu u pracovníka ve vztahu k zaměstnavatelské organizaci.

Pojem „plnění služebních povinností nebo v přímé souvislosti s ním“ podle článku 31 a násl. předpisu ministerstva národní obrany Zákl. 3 - 3 (práv.) je tedy v podstatě shodný s pojmem „plnění pracovních úkolů“ a „přímá souvislost s ním“, jak je uveden v ustanovení § 190 odst. 1 zák. práce a jak je pak vymezen v ustanovení § 41 vládního nařízení č. 66/1965 Sb. ve znění nařízení vlády ČSSR č. 60/1970 Sb., což samozřejmě dopadá nejen na odpovědnost za škodu při pracovních úrazech a nemoci z povolání, ale i na odpovědnost pracovníka za škodu způsobenou organizaci při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním podle ustanovení § 172 a násl. zák. práce (srov. k tomu i stanovisko uveřejněné pod č. 55/1971 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

I když tedy v projednávané věci žalovaný chtěl iniciativně dovézt vojenský automobil na určené místo, ujal se jeho řízení, aniž měl řídicí oprávnění (§ 1 odst. 1 vyhlášky č. 87/1964 Sb. o

řidičských průkazech a § 2 odst. 2 vyhlášky č. 80/1966 Sb. /3/ o pravidlech silničního provozu a předpis ministerstva národní obrany Zákl. 4 - 1, článek 75). Nemohlo tedy jít o plnění služebních povinností, neboť k této činnosti potřeboval žalovaný zvláštní oprávnění, které ovšem neměl.

Okolnosti, za kterých ke škodě došlo, mohou ovšem dojít výrazu při úvaze, zda jsou v souzeném případě dány podmínky pro podstatné snížení náhrady škody ve smyslu článků 33 a 34 předpisu ministerstva národní obrany Zákl. 3 - 3 (práv.). Pro posouzení výše skutečné škody nutno si však nejdříve opatřit spolehlivý skutkový podklad. Zejména je třeba zjistit, jaká byla cena vozidla v době poškození, zda výše škody vzniklé poškozením materiálu se rovná nákladům vynaloženým na uvedení vozu v předešlý stav a zda vzhledem k opotřebenosti vozu nedošlo provedenou opravou k jeho zhodnocení (články 36 až 39 shora citovaného služebního předpisu). Teprve pak bude možno spolehlivě posoudit opodstatněnost žalobou uplatněného nároku i co do výše. Soud druhého stupně takto nepostupoval, když vycházel z jiného právního názoru.

Rozsudkem soudu druhého stupně byl proto porušen zákon v ustanoveních § 6, § 120 a § 132 o. s. ř. v souvislosti s ustanovením článku 31 předpisu ministerstva národní obrany Zákl. 3 - 3 (práv.).

- 1) Srov. oznámení o vydání obecných právních předpisů v částce 39/1969 Sbírký zákonů ČSSR.
- 2) srov. nyní § 41 odst. 2 nařízení vlády ČSSR č. 54/1975 Sb.
- 3) ve znění vyhlášky č. 42/1971 Sb.